

POŽEŠKA BISKUPIJA



# Obitelj u Božjem naumu



Materijali za natjecanje  
Hodočašće djece osnovnih škola u Voćin

Požega, 2019.

## OBITELJ U BIBLIJI

Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku. Dao mu je tijelo i u njega udahnuo besmrtni duh te ga takvoga u cijelosti pozvao na ljubav. Dva su načina na koja se ostvaruje taj poziv: brak i djevičanstvo.



Sveto pismo

Prema Božjem naumu brak je temelj obitelji. Obiteljska je zajednica univerzalna jer svi danas živi narodi imaju obiteljski život, ali i svi izumrli narodi za koje znamo da su postojali, živjeli su u obitelji. Ona je u prošlosti imala istu ulogu kao i danas. Ipak, oblici u kojima se brak i obitelj pojavljuju kroz povijest čovječanstva raznoliki su. Najčešće se obitelj javlja kao monogamna zajednica jednog muža i jedne žene, ali nije bila rijetkost ni poligamnih zajednica zasnovanih na braku jednog muža s više žena (poliginija) ili rjeđe, na braku jedne žene s više muškaraca (poliandrija).



Kršćani gledaju na ustanovu ženidbe kao zajednicu bračne ljubavi koja je usmjerena k rađanju i odgoju djece. Bračni par, postavši roditelji, postaju obitelj i primaju dar nove odgovornosti. Oni su pozvani da svojoj djeci prenesu riječima i primjerom Božju ljubav. Obitelj kao najstarija biblijska i uopće ljudska institucija temelj je zdrave i napredne društvene zajednice. Bez obitelji ili s nezdravim obiteljima društvo nema budućnosti.

Iščitavajući Sveto pismo Starog i Novog zavjeta uočavamo da je obitelj prolazila kroz promjene tijekom povijesti, ali da su se pojedini odnosi u obitelji održali nepromijenjenima do danas.

## *Obitelj u Starom zavjetu*

Kako je brak shvaćen u Bibliji? Koje su njegove temeljne odrednice? To naslućujemo u izvještajima o stvaranju prvoga ljudskoga para, Adama i Eve, koji se smatraju prvim mužem i ženom. U prvom izvještaju o stvaranju čovjeka (u Knjizi Postanka - Post 1,26-31), ističu se dva temeljna elementa njihova bračnoga zajedništva:

Čovjek je sličan Bogu. Bog, koji je zajedništvo Oca, Sina i Duha Svetog, stvorio je čovjeka kao muškarca i ženu koji teže živjeti u bračnom zajedništvu. „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih“ (Post 1,27).

Bog je udijelio blagoslov prvom ljudskom paru koji se očitovao u daru potomstva. Rađanjem djece taj se blagoslov prenosi na čitavu zemlju i na sve naraštaje: „I blagoslovi ih Bog i reče im: 'Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite!'“ (Post 1,28).

Adam i Eva



Drugi izvještaj o stvaranju čovjeka (Post 2,4-25) nadopunjuje prvi time što govori o međusobnom odnosu muškarca i žene i njihovim posebnostima. Naravno, u duhu vremena i mentaliteta u kojem je tekst nastao, a vjerojatno je nastao u vrijeme kralja Salomona, skoro tisuću godina pr. Kr., polazi se iz muške perspektive.

Zbog toga je prednost u stvaranju dana muškarcu, ali se time zapravo htjela istaknuti njegova nedovršenost i osamljenost. Ona je bila toliko velika da je i sam Bog rekao: „Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on“ (Post 2,18). Dakle, stvorivši svemir, biljke i životinje, Bog je naposljetku stvorio čovjeka koji se osjećao sam. Iako je Bog bio uz njega, čovjek ipak nije imao nikoga tko bi bio u potpunosti kao on. Uvidjevši to, Bog je na njega pustio tvrd san i od njegova rebra stvorio mu ženu. Možemo reći da ova veličanstvena scena iz Knjige Postanka (Post 2,18-23) opisuje kako se iz Božjeg nauma i ljudskoga sna rađa brak i obitelj: iz muškarčeva rebra Bog je stvorio ženu i u tom slikovitom opisu stvaranja žene biblijski pisac želi reći da su muškarac i žena satkani od istoga tijela, i zapravo je od jednoga najprije sazdana dvoje, da bi kasnije (u braku) dvoje postalo jedno.

Postojanje samo jednog muškarca i jedne žene u izvještajima o stvaranju pokazuje posebnost bračne ljubavi: za muža postoji samo jedna žena, a za ženu samo jedan muž (monogamija, jednost).

Još je jedna zanimljiva karakteristika bračne ljubavi: „Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu“ (Post 2,24a). Drugim riječima, brak je jači i od krvne veze. Dok su Adam i Eva živjeli u okolnostima potpune upućenosti jedno na drugo, stvari se iz naraštaja u naraštaj kompliciraju. S rađanjem djece pojavljuje se briga oca i majke za njihovu budućnost što uključuje i njihov budući brak. Postavlja se pitanje dopuštenih i nedopuštenih brakova s obzirom na krvno srodstvo i pripadnost vjerskoj zajednici. Pojavljuju se problemi neplodnosti, poligamije i rastave. Nižu se različiti problemi s kojima se i danas susreću brojni bračni parovi.

O čitavoj toj problematici Biblija ne govori direktno, nego na vrlo suptilan način. Uzmimo za primjer poligamiju. Već smo spomenuli na početku pojmove *poliandrija* i *poliginija*. Poligamija (preciznije poliginija) se prvi put pojavljuje kod Kajinovih potomaka (sjeti se tko bio Kajin!), točnije kod Lameka koji se oštrim riječima obraća svojim dvjema ženama Adi i Sili (Post 4,23-24). Za razliku od toga, iz Šetove loze (Šet je bio drugi Kajinov brat) dolaze praoci koji su bili monogamni. Njima pripada i pravednik Noa kojega poznaješ iz događaja o potopu svijeta. Zatim dolaze praoci Abraham i Izak koji su imali po jednu ženu, a drugu su mogli uzeti samo u slučaju neplodnosti prve. Iako su često i imali više žena, ipak su poligamni brakovi uvijek bili povezani s problemima u obiteljskim odnosima. Možemo stoga reći da se u Starome zavjetu pojava poligamije naizgled ne osuđuje. Štoviše, u Sinajskom zakonu ona je, kao i rastava braka, legalizirana i regulirana (Pnz 21,15-17; 24,1-4). Ipak, ni poligamija ni rastava time nipošto nisu bile preporučene, već je kroz čitav Stari zavjet kao ideal ostao monogamni brak u međusobnoj vjernosti jednoga muškarca i jedne žene.



Abrahamovo putovanje u Obećanu zemlju

*Što možemo reći o strukturi obiteljskog života u ono vrijeme?* Premda Biblija i povijesna istraživanja ne daju puno informacija, ipak neke zaključke možemo donijeti.

Promatrajući, dakle, biblijsku prapovijest i vrijeme u kojem je živio i djelovao Abraham, praotac Židova, kršćana i muslimana, možemo reći da je obitelj nalikovala na ono što bismo danas nazivali pleme. Dio obitelji tog vremena su bili roditelji, djeca, djedovi i bake, stričevi i tete, ali i sluge i sluškinje. Takve obitelji su brojile mnogo članova. Abrahamova obitelj je imala 318 muških članova, što pretpostavlja da je u cijelosti bila mnogo veća (Post 14,14). Tko sve čini tvoju užu obitelj? Koliko članova broji? A koga ubrajaš u širu obitelj?

Neke od najstarijih obiteljskih nastambi bile su izgrađene pomoću životinjskih krzna, životinjskih kostiju i grana stabala. Bili su to prvi šatori koji su služili kao domovi ljudima nomadskog načina života. Nomadi su skupine ljudi koje nemaju stalnoga boravišta, već se sele od mjesta do mjesta, iz jednoga kraja u drugi. Mogu biti lovci, skupljači plodova, stočari, obrtnici. Takvim (nomadskim) načinom života u početku su živjeli i Izraelci.

U Knjizi Postanka zapisano je kako je Jabal „postao praocem onih što pod šatorima žive sa stokom“ (Post 4,20). To su bili šatori napravljeni od životinjske kože s drvenim nosačima, konopcima i drvenim okovima. (Jesi li znao da i danas postoje beduini, nomadska ili polunomadska plemena na Arapskom poluotoku i u Sjevernoj Africi, koji žive pod šatorima?)



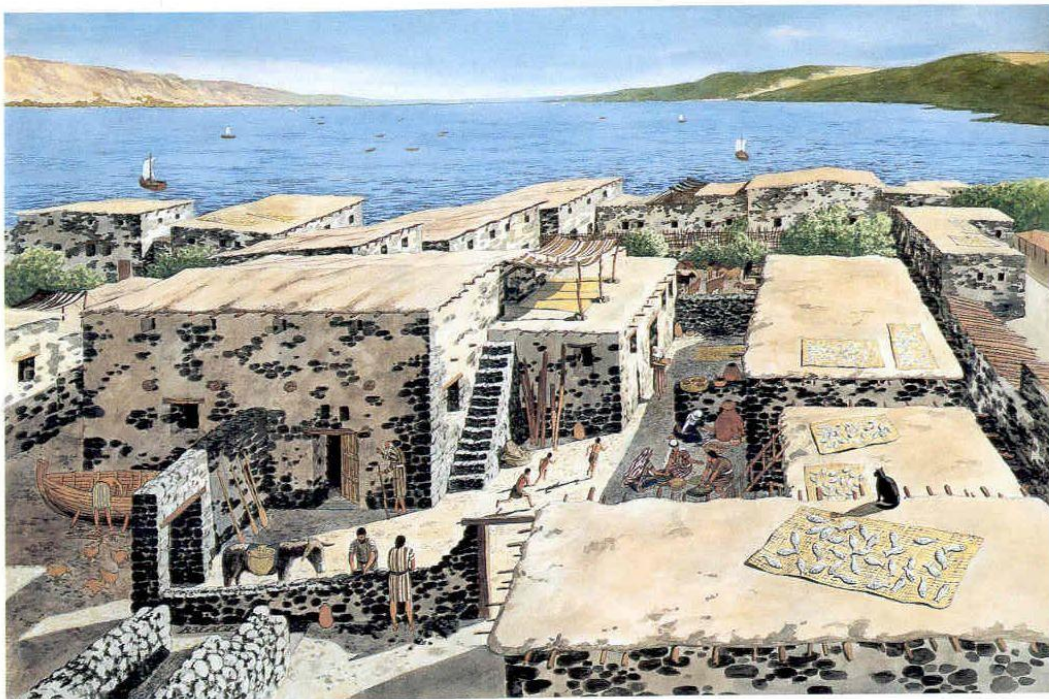
Beduinski šator

Gdje se više živjelo sjedilačkim načinom života (zbog bavljenja poljoprivredom), ondje su i nastambe izgledale drugačije. Život u domu bio je u mnogim stvarima sličan načinu života koji i danas nalazimo na Srednjem Istoku. Kuće prosječnih stanovnika građene su od sušene zemlje, s nabijenim zemljanim podom i ravnim krovom od grube građe i trske, oblijepljene blatom.

Obično su bile podijeljene u dva dijela. U višem dijelu su žene vršile svoj posao i tu je obitelj spavala, vjerojatno često na jednom krevetu prostrtom na podu. Na nižem dijelu mogle su boraviti životinje, kad je bilo potrebno da imaju zaštitu, mogla su se igrati djeca i vršiti drugi poslovi. Na krovu kuće obitelj je mogla provoditi noć u ljetno vrijeme. Obično su bile



otvorene prema dvorištu i povezane, sa zajedničkim dvorištem. Domovi bogatih bili su mnogo prostraniji, bolje kuće su bile građene od klesanog kamena. Prema našem današnjem standardu namještaj je čak i u domovima bolje stojećih ljudi bio vrlo jednostavan. Ljudi su obično sjedili na dušecima na podu, a njihove sobe su često imale svega sanduk ili dva, prostirku i neki mali stolić. Noću su svjetlo davale male uljane lampe napravljene od gline. Grijalo se otvorenim ognjištem, na kojemu je gorio drveni ugalj. U siromašnijim domovima vatra se pravila i ložila u običnoj rupi u zemljanom podu, a u bogatijim kućama imali su mjedene mangale (mangal je limena zdjelasta posuda sa stalkom i služi umjesto peći za grijanje).



Kuće u Isusovo vrijeme

Obiteljski život običnog Izraelca djelomično možemo upoznati iz biblijskih izvještaja. Te podatke upotpunjujemo poznavanjem izraelskih zakona i onime što nam govore proroci i mudrosne knjige.

Iako su muškarci bezuvjetno imali prednost, žena je uživala položaj poštovanja i zakonske zaštite. Muž i žena su si uzajamno pomagali u svim prilikama svakodnevnoga života. Ipak žena je bila ta koja je obavljala poslove u kući, radila na polju i pazila na stada. Taj se posao nije smatrao ponižavajućim, nego hvale vrijednim i bio je znak marljive žene. U Knjizi mudrih izreka možemo čitati pjesmu o vrsnoj ženi čiju radišnost, pobožnost i darežljivost hvali biblijski pisac, stavljajući je za uzor i primjer (Izr 31,10-31). Muž je ženu rado slušao i ispunjavao joj želje, a činio ju je i sudionikom svoga posla i položaja.

Osnova života u Palestini je bila poljoprivreda. Stanovništvo se uglavnom sastojalo od seljaka. Iako su ponekad morali uzimati unajmljenu radnu snagu, ovi su seljaci zajedno sa svojim ženama i djecom izvršavali većinu svog posla, oranja, sijanja i žetve. Za hranu su ovisili uglavnom o svojim vlastitim usjevima i tako je njihov život, koji je bio primjeren u dobrim uslovima, bio vrlo rijetko dovoljan da im dozvoli obilje ili stjecanje bogatstva.

Najstariji član obitelji je bio starješina zadužen za upravljanje. Obično je to bio djed, a kasnije je došlo do promjene i vlast preuzima otac. Upravljanje je podrazumijevalo da se starješini duguje čast i poslušnost ostalih članova, ali je ujedno bilo uvjetovano obvezama koje su uključivale vođenje svakodnevnih poslova, brigu za materijalne potrebe te predvođenje vjerskih obreda.

Nakon smrti starješine upravu je preuzimao najstariji sin po pravu prvorodstva. Kako doznajemo iz pripovijesti o Ezavu i Jakovu u Knjizi Postanka (Post 25-36), izraz prvorodstvo u starini nije samo značio da se netko od sinova rodio prvi, nego je imao i pravno značenje, bio je povlastica.



Jakov je na prijeveru „ukrao“ blagoslov prvorodenca od Izaka

Prvorodenac je imao pravo na očev blagoslov, na njega se po tom blagoslovu prenosila sva predaja obitelji, plemena, klana – a i sva Božja obećanja! Prvorodenac je bio ne samo prvi među svojom braćom, već je imao i neku vlast nad njima, bio je odgovoran za čitavu porodicu pa je prvorodstvo bilo i čast i privilegij i odgovornost. Donedavno je i u našoj kulturi sav imetak nakon smrti roditelja pripadao najstarijem sinu, a nije rijetkost da se i danas na prvorodenoga sina gleda kao nasljednika kako se ne bi imanje dijelilo, premda zakon svu djecu tretira jednako.

Jedna od temeljnih svrha braka, rađanje i odgoj djece, bila je neizmjenno važna u Starom zavjetu. Zajedno, postavši jedno tijelo, muž i žena su trebali rađanjem napučiti zemlju, upravljati zemljom i svime što je na njoj (usp. Post 1,28). Bog upotrebljava obitelji kako bi prenio svoju poruku spasenja svakom novom naraštaju, svakom čovjeku. Pobožni Izraelci su upravo preko bračnog i obiteljskog života, nastojali surađivati s Bogom i nadali se dolasku Spasitelja. Ipak, ni slutili nisu da će se Bog preko skromne i pobožne djevojke Marije roditi kao Spasitelj svijeta u jednoj siromašnoj i jednostavnoj nazaretskoj obitelji. Roditeljstvo je, dakle, bilo iznimno važno. Očinstvo, odnosno majčinstvo, je bila obveza, a ne mogućnost ili

pravo. Roditelji su bili zaduženi za odgoj djece u svim segmentima života. Oni su imali obvezu živjeti u skladu s vjerskim uvjerenjima i prenositi ih na djecu. Muž je bio glava obitelji, odgovoran za dobrobit svih, djelujući kao vođa ne samo u svakodnevnim poslovima, već i po duhovnim i vjerskim pitanjima. Igrao je glavnu ulogu u odgajanju djece, posebice sinova. On ih je podučavao Zakonu Gospodnjem. Morao je biti angažiran i u obrazovanju. Poučavanje vjere je bilo povezano s poučavanjem kulture, običaja i vjerovanja naroda pa su tako roditelji bili i učitelji, u pojednostavljenom smislu. Očevi su sinove poučavali zanatu koji su poznavali, a majke su poučavale kćeri kućanskim poslovima i drugim životnim vještinama. Dječaci su također u sinagogama učili čitati i pisati. Česta uzrečica koju su trebali zapamtiti roditelji bila je: "Tko ne uči svoga sina zanatu, odgaja ga da bude lopov!" Hebrejska literatura spominje 40 raznih vrsta posla u Palestini, među kojima su bili: krojači, graditelji, mlinari, mesari, brijači, kožari, mljekari, perači rublja, draguljari, tkači, lončari, bačvari, staklari, prepisivači i slikari. Bilo je također ribara, apotekara, ljekara, pčelara, peradara i pastira.

Zakon Božjeg naroda sažet je u Deset zapovijedi (Dekalogu) koje su prepoznate kao naravni ili prirodni zakon, a čak tri zapovijedi povezane su s obiteljskim životom (četvrta, šesta i deveta zapovijed). One čuvaju obiteljsko zajedništvo i tako nude praktičan, iskustven, valjan izvor obiteljskog identiteta. Četvrta zapovijed traži da se poštuju roditelji. Šesta zabranjuje preljub



i spolna zastranjenja. Deveta čuva jedinstvo bračnoga para i propisuje kulturu srca. Sjeti se kako glase te zapovijedi! O njima ćemo kasnije reći nešto više.

Do kraja Starog zavjeta primjećuje se veliki napredak u odnosu prema braku. Brak sve više teži zajednici jednoga muškarca i jedne žene, a za rastavu braka se traže sve ozbiljniji razlozi. Te dvije stvari: jednoženstvo i nerazrješivost braka postaju ideali.

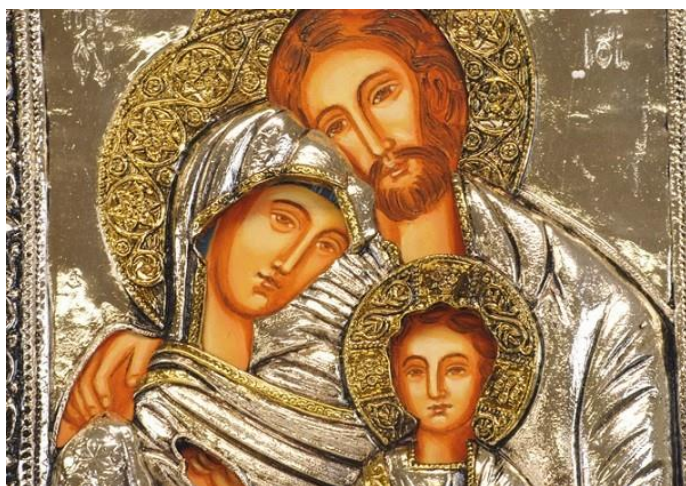
### *Obitelj u Novom zavjetu*

Zanimljivo je primijetiti da je početak Staroga zavjeta obilježen stvaranjem prvoga ljudskoga bračnoga para, a da Novi zavjet počinje rođenjem djeteta. Koji je to bračni par stvoren na početku? (Naravno, radi se o Adamu i Evi!) A na čije se rođenje na početku



Novoga zavjeta misli? (Naravno, na Isusovo rođenje.) Novi zavjet započinje evanđeljem po Mateju, a ono započinje Isusovim rodoslovljem (Mt 1,1-17). Rodoslovlje proučava nečije porijeklo, tko su mu roditelji, bake i djedovi, prabake i pradjedovi i ostali preci. Vidimo da je rođenje Isusa Krista stavljeno u jednu konkretnu ljudsku obitelj, ali i s jednom velikom neobičnošću: ističe se njegovo djevičansko začeće. Josip, muž Isusove majke Marije, zapravo nije njegov biološki otac (Mt 1,18), nego zakonski otac. (Na primjer, kada netko posvoji dijete, on postaje djetetov zakonski otac iako nije biološki.)

Sveta Obitelj



Prvi brakovi koje susrećemo u Novom zavjetu jesu brakovi Isusovih i Ivanovih roditelja. Oni su bili siromašni, jednostavni i duboko religiozni ljudi. Zanimljiv je slučaj Ivanovih roditelja. Zaharijin i Elizabetin brak je očito bio monogamni usprkos Elizabetinoj neplodnosti. Kod njih nije ispunjeno uobičajeno tumačenje Zakona da, ako je brak kroz deset godina ostao neplodan, muž mora ili otpustiti ženu ili uz nju uzeti drugu ženu kako bi došao do potomaka. Zaharija i Elizabeta, bez obzira na godine neplodnoga braka, nastavljaju moliti Boga da im podari potomstvo i on im uslišava molbe te im daje sina koji će se boriti za bračnu svetost, stavljajući se tako savršeno na liniju proroka. Bit će to čovjek koji će se boriti za svetost braka i kada je u pitanju sam kralj koji će ga zbog toga poslati u smrt. Naravno, radi se o Ivanu Krstitelju.

Sam Isus nije bio oženjen te nije zasnovao obitelj. No, to nipošto ne znači da je time umanjio vrijednost braka i obitelji. Naprotiv, Isus uzima zdrave obiteljske odnose kad govori o zajedništvu sa svojim učenicima: „I, pruži ruku prema svojim učenicima te reče: 'Evo moje majke i moje braće! Tko god, naime, vrši volju moga nebeskog Oca, on mi je brat, i sestra, i majka' (Mt 12,49-50).

Koliko je Crkva utjecala na promjene u obiteljima u prvim stoljećima teško je danas izmjeriti, ali znamo da se oduvijek borila za ograničenje rastave braka po uzoru na Isusov odgovor kad su ga pitali kada je dopušteno otpustiti ženu? „Mojsije vam je zbog vašeg okorjelog srca dopustio da otpustite svoje žene. Ali, od iskona nije bilo tako“ (Mt 19,8). I: „Zato će čovjek ostaviti oca svojega i majku svoju te će prionuti uz ženu svoju, pa će oboje

postati jedno tijelo. Prema tome, nisu više dva, nego jedno tijelo. Dakle: što je Bog sjedinio, neka čovjek ne rastavlja!“ (Mt 19,5-6).

*Kako je obiteljski život izgledao u naših predaka?*

U doba seobe naroda u 6. i 7. stoljeću, Južni Slaveni su stanovali u zemunicama koje su bile međusobno povezane natkrivenim hodnicima pa se pretpostavlja da su živjeli u nekim oblicima obiteljskih zadruga. U početku nisu trajno živjeli na jednom području nego su se s vremenom teritorijalizirali, tj. stvarali naselja, odnosno seoske općine. Stoljećima su obitelji živjele u većim kućnim zajednicama – zadrugama, u našim krajevima čak do prije sto godina. Ne tako različito od Abrahama i njegovih potomaka, zar ne? Bilo je iznimaka, individualnih seljaka, ali oni su imali puno manji utjecaj u društvu. U nekim zadrugama živjelo je i po 80 do 100 članova, a sredinom 20. stoljeća u prosjeku je bio 25 članova. Živjelo se patrijarhalno, sinovi su ostajali u kući i tu živjeli sa ženama, djecom, unucima. Na čelu je bio starješina, obično najstariji muž, otac ili djed. Svi su bili zadrugari suvlasnici imanja, a odvajanje je bilo gotovo neprihvatljivo. Nakon smrti starješine nasljednik je obično bio najstariji sin. Roditelji su imali veliki utjecaj na izbor bračnog druga svoje djece.



Obitelj u Hrvatskoj, kraj 19. i poč. 20. st.

## OBITELJ U DANAŠNJEM VREMENU

Danas obitelj u užem smislu obično definiramo kao zajednicu roditelja i djece. Iako povezanost s užom rodbinom nije potpuno nestala u nekim krajevima, ipak vidimo da se obiteljske zajednice u većini razlikuju od zadrugarskih. Takav oblik obiteljskih zajednica jednim je dijelom riskantan jer mladi bračni par započinje život od sebe, često bez neke prethodne sigurnosti koju je pružao veći broj bliskih srodnika, ali s druge strane, slobodniji za rast osobnog i partnerskog oblika života.

Unutar zajedništva obiteljske i bračne zajednice muškarac je pozvan živjeti svoj dar i ulogu supruga i oca. Kao što je Adam, prvi suprug, uskliknuo, tako vrijedi i za današnje muževe: „Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mojega!“ (Post 2,23). Muškarac treba duboko poštovati dostojanstvo svoje žene. Kao što piše sv. Ambrozije: „Ti nisi njezin gospodar, već njezin muž; ona ti nije robinja, već supruga. Uzvрати joj pažnju koju ti iskazuje i budi joj zahvalan za njezinu ljubav.“

U obitelji osobitu pažnju treba posvetiti odgoju djece. Očeva uloga u obitelji je jedinstvena i nezamjenjiva, on mora biti odgovoran prema svakom začetom životu i odgovoran prema odgoju djece jednako kao i supruga. Očinstvo je podjednako važno za zdrav razvoj djeteta kao i majčinstvo i upravo je razlika u roditeljstvu majke i oca važna za samo dijete. Otac djetetu pokazuje vanjski svijet, njegovu ljepotu, i potiče ga na znatiželju i istraživanje. Sigurna, topla i osjećajna veza, odnos pun potpore omogućuje ocu da pozitivno utječe na razvoj svog djeteta. Od *količine* vremena koju dijete provodi s ocem mnogo je važnije ono što dijete i otac skupa rade, odnosno *kako* provode zajedničko vrijeme. Različita istraživanja djece čiji su očevi intenzivno sudjelovali u njihovom odgoju pokazuju da je, iako se to često ne vidi odmah, nego tek kasnije u adolescenciji, utjecaj očeva na razvoj djece izuzetno važan. Osim toga, očevo sudjelovanje u djetetovom odgoju pozitivno utječe na funkcioniranje obitelji tako što majci omogućava više slobodnog vremena za vlastite potrebe te je ona stoga sretnija i zadovoljnija.

Uloga majke jedna je od najvažnijih uloga u životu većine žena. Majka je ona koja djetetu daruje život i ona koja svojom toplinom i ljubavlju postavlja osnovu djetetove osobnosti. Primarna povezanost majke i djeteta je neupitna činjenica. Kada se rodi, dijete nema nikakvog znanja o svijetu. Ono preko svoje majke stječe prva iskustva o njemu. Djetetov pogled na svijet, način razmišljanja, težnje i navike uvelike će ovisiti o majci. Ono će odrasti, i možda će se promijeniti, ali ono što nauči u tim prvim godinama pamtit će do

kraja života. Kako je majka najvažnija osoba u početku života svakog pojedinca, dijete ju oponaša. Njezine navike i ponašanje, ali i navike i ponašanje oca, postaju primjer kojega slijedi i usvaja. Sve što dijete vidi ostavit će traga na njegovo cjelokupno funkcioniranje.

Žena nema samo ulogu supruge i majke u obitelji. Unatoč drukčijim stavovima u prošlosti, Crkva i društvo sve više rade na tome da se javno prizna vrijednost rada žene u kući i u odgoju djece.

Crkva potiče brigu za svako začeto dijete koje dolazi na svijet. Krist je dijete stavio u središte kraljevstva Božjega: „Pustite dječicu da dolaze k meni; nemojte im priječiti jer takvima pripada kraljevstvo Božje!“ (Mk 10,14). Djeca za svakoga predstavljaju radost, budućnost naraštaja. I u *Katekizmu Katoličke Crkve za mlade* nalazimo da dijete, začeto i rođeno, nije „napravljeno“ niti je rezultat zbroja očevih i majčinih gena. Ono je posve novo i



Dijete u utrobi majke

jedincato, s vlastitom dušom obdareno Božje stvorenje. Dijete, dakle, ne pripada roditeljima i nije njihovo vlasništvo. Zato su osobito kršćani pozvani širiti svijest o prihvaćanju u ljubavi i poštovanju prema svakom djetetu koje dolazi na svijet.

Nezamjenjivu ulogu u toj brizi također imaju djedovi i bake. Neki od njih danas ne žive u istoj kući s užom obitelji, ali i dalje mnogi žive kao obitelj „u istom dvorištu“. Starije osobe uče mlađe generacije mudrosti i na temelju svog životnog iskustva i zrelosti mogu pružiti unucima dragocjene savjete i pouke. Njihov odnos s djecom (unucima), koji je drukčiji od roditeljskog, obogaćenje je i izvor radosti i za jedne i za druge. Nažalost, današnje je društvo u mnogome starije osobe ostavilo na rubu, zbog čega brojni trpe, ali su time zakinite i njihove obitelji.

Svi članovi obitelji međusobno dijele svoje radosti i patnje i služe jedni drugima u ljubavi. Djeca to čine poštovanjem i poslušnošću prema roditeljima, a roditelji svojim autoritetom u odgoju djece. Svi moraju biti spremni na žrtvu, podnošenje, razumijevanje, praštanje.



*Poštuj oca i majku da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!*

Četvrta nam Božja zapovijed govori upravo o tomu što smo gore opisali. U *Katekizmu Katoličke Crkve* nalazimo kako je Bog htio da djeca, nakon njega, poštuju svoje roditelje i one koji su od njega primili neku vlast za njihovo dobro.



Isus se pokoravao svojoj majci i svetom Josipu koji mu je na zemlji zamjenjivao nebeskog Oca. U Svetom pismu nalazimo da im je bio poslušan. Djeca su dužna poštivati svoje roditelje. Dužni su o roditeljima s poštovanjem govoriti i misliti. Još više: dužni su im pomagati, dati priznanje za sve što su učinili za svoju djecu. Ova zapovijed zabranjuje vrijeđanje roditelja i neposluh prema njima, kao i prema onima koji imaju određenu vlast nad djecom. Ta ista zapovijed roditeljima govori da su oni prvi odgovorni za odgoj svoje djece u vjeri, molitvi i svim vrlinama. Oni imaju dužnost pobrinuti se, prema svojim mogućnostima, za materijalne i duhovne potrebe svoje djece. Kao što je već rečeno, ta je odgovornost velika i sveta i zbog toga je dužnost djece prema njihovim roditeljima sveta.

Brojni su načini na koje roditelji pokazuju svoju ljubav jedno prema drugome i prema svojoj djeci. Ponekad se radi o velikim i važnim gestama i činima, a ponekad o sitnicama koje život uljepšavaju i čine ga radosnijim i bogatijim. Isto tako, i djeca doprinose obitelji na one načine koji su im mogući s obzirom na njihovu dob, zrelost ili sposobnosti. Razmisli dobro i napiši na jedan papir kako se u tvojoj obitelji žrtvuje majka, kako otac, kako ti, a kako tvoja braća i sestre ako ih imaš? Također možeš navesti kako se za tebe žrtvuje neka osoba koja ti je jako bliska u obitelji?

Zajedništvo u obitelji narušavaju sebičnosti, razdori i napetosti. Svaki čovjek je grješan i ponekad čini nešto što druge može ražalostiti ili naljutiti. Nekada to čini namjerno, a nekada i ne. Navedi nekoliko svojih slabosti koje doprinose narušavanju zajedništva u tvojoj obitelji! Kako ih, prema svom mišljenju, možeš umanjiti?

Svakako je jedno od rješenja u svladavanju toga problema sakrament pomirenja (ispovijed) i sudjelovanje na euharistiji. Krist poziva da blagovanjem njegova Tijela „svi budu jedno“. Roditelji koji redovito odlaze na ispovijed (kao i njihova djeca koja to mogu), a zatim obiteljski redovito sudjeluju na svetoj misi, primjerom pokazuju kako se živi s Bogom i s

bližnjima. „Borbe“ su to koje traju cijeli život, ali Gospodin nas jača i krijepti i podržava naše zajedništvo koje raste što smo bliže Njemu.

Svaka obitelj trpi na svoj način i svaka se raduje na svoj način. Ponegdje je ta patnja velika, a ponegdje su to redovni svakodnevni problemi. Ipak, spomenimo da mnoge obitelji žive u različitim teškim životnim okolnostima. Neke obitelji pate zbog fizičke razdvojenosti, postoje obitelji koje imaju djecu s posebnim potrebama, u nekim obiteljima je netko od članova ovisnik, neke osobe su izložene nasilju ili su pretrpjele veliku nepravdu, siromaštvo, izoliranost, postoje obitelji koje su ostale bez nekog člana i zbog toga jako pate, neki braćni parovi ne mogu imati djece itd. To obitelj ne čini manje vrijednom, posebno ne njezine članove koji teško pate zbog spomenutih životnih okolnosti. Važno je uvijek za uzor imati Svetu nazaretsku obitelj: Isusa, Mariju i Josipa, kojima se treba moliti da izliječe boli pojedinih članova obitelji i da se svaka životna nedaća lakše podnese. Vjerujemo da članovi obitelji jedni drugima pružaju više podrške i potpore što više nastoje biti poput svojih uzora.

Spomenimo neke svece koji su bili očevi i majke!

Jedna od žena koja se spominje u Svetom pismu je majka suca Samsona. Dok o njemu mnogo toga znamo, njezino ime nam je ostalo nepoznato, ali je njezino povjerenje u Božju riječ ostalo zabilježeno (Suci 13). I za proroka Samuela si zasigurno čuo. Njegova majka Ana dugo nije mogla imati djece, ali nikada nije odustala od vjerne molitve Bogu. Nakon mnogo godina čežnje za vlastitim djetetom, kada ga je napokon dobila, njegov je život posvetila Bogu (1 Sam 1-2).

Sveta Monika, majka svetog Augustina, bila je ustrajna u molitvi za svoga sina i nikada nije odustala od njega. On je kasnije postao svetac i jedan od najvećih naučitelja Crkve. Sveta Monika je primjer svim majkama da njihov krajnji cilj bude spasenje njihove djece.

A jesi li čuo za Chiaru Corbella Petrillo koja je zajedno sa svojim suprugom Enricom na herojski način prihvatila roditi dvoje bolesne djece koja nisu imala šanse preživjeti, a potom i sama dala vlastiti život da spasi njihovo treće dijete? Ona bi uskoro mogla biti proglašena blaženom.



Chiara Corbella Petrillo

Nećemo pogriješiti ako ovdje uvrstimo i svetu Majku Tereziju. Ona nije imala svoju biološku djecu, ali imala je tisuće duhovne djece. Brinula se za one koje su njihove majke ostavile i napustile.



Sveta Majka Terezija

A sveti očevi?

Spomenut ćemo samo dva primjera iz Svetoga pisma. Jišaj, Davidov otac, koji je imao osmoricu sinova, spominje se u Isusovom rodoslovlju. Praotac Jakov, otac Josipa Egipatskog, bio je otac brojne obitelji. Imao je dvanaesticu sinova od kojih je nastalo 12 izraelskih plemena. Jakov je, da bi dobio za ženu Rahelu u koju je bio zaljubljen, služio četrnaest godina kod njezinog oca. Zamisli!

Sveti Ljudevit IX., francuski kralj, primjer je kako i bogatstvo može biti put do svetosti ako se koristi na pravi način. On je sa svojom suprugom imao jedanaestero djece.

Veliko svjedočanstvo ljubavi i žrtve pružili su naši hrvatski branitelji za vrijeme Domovinskog rata. Mnogi od njih su dali živote u obranu Domovine i svojih obitelji.

Supružnici sveti Louis Martin i sveta Marie-Zélie Guérin drugi su bračni par u povijesti Katoličke Crkve koji su zajedno proglašeni blaženima, a prvi koji je proglašen svetima. Oni su također roditelji jedne svetice, svete Terezije iz Lisieuxa, poznatije kao sv. Mala Terezija ili Terezija od Djeteta Isusa. Od njihovih devetoro djece, pet kćeri je doživjelo odraslu dob i sve su postale redovnice.



Sveta Mala Terezija i njezini roditelji Louis Martin i Marie-Zélie Guérin

Nemoj misliti da samo odrasli mogu postati sveci! Mnogo je djece koja su živjela sveto, a spomenut ćemo samo neke.

Sveti Tarzicije je po predaji bio rimski dječak, mučenik euharistije. On je dao svoj život da sačuva Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramentu od napadača. Ako si ministrant, onda si sigurno čuo za njega jer je sveti Tarzicije zaštitnik ministranata.

Sveta Janja ili Agneza je, prema predaji, u dobi od 12 godina rođena za nebo. Vjera u Isusa ju je tako zahvatila i očarala da je u ranoj mladosti učinila zavjet djevičanstva te odlučila samo njemu isključivo pripadati. Međutim, kada je jedan njezin prosac kojega je odbila saznao da je kršćanka, što je u to vrijeme bilo zabranjeno, predao ju je na sud te je podnijela mučeništvo ne želeći se odreći vjere.

Sveta Marija Goreti je, poput svete Janje, jedna od najmlađih svetica u povijesti Katoličke Crkve, mučenica čistoće. Na samrti je izjavila da će moliti za svoga napadača i ubojicu i za njegovo obraćenje, što se i dogodilo. I njezina majka mu je oprostila kad je došao moliti za oprostjenje nakon izvršene kazne, a bila je prisutna kada je Marija proglašena svetom.

Sveti Franjo i Jacinta Marto bili su pastirčići koje je Gospa odabrala kako bi preko njih poslala velike poruke svijetu. Čudo ukazanja zbilo se u Fatimi gdje ih je Gospa pozvala da mole krunicu za mir i prikazuju žrtve za obraćenje grješnika. Franjo i Jacinta proglašeni su svetima 13. svibnja 2018. godine na blagdan Gospe Fatimske, a najmlađi su sveci nemučenici u povijesti Katoličke Crkve.



Jedina poznata fotografija svete Marije Goreti



Na slici: Lucija, Franjo i Jacinta, fatimski vidioci.



## MOLITVA SVETOJ OBITELJI

Sveta nazaretska obitelji,  
tvojim nebeskim zaštiti predajemo sve naše obitelji.

Isuse, učini da u svakoj obitelji vladaju odnosi ljubavi i povjerenja.  
Nauči djecu poslušnosti roditeljima,  
marljivosti u školskim i drugim obvezama.

Oslobodi ih od utjecaja zla i zaštiti od svake ovisnosti.

Daj da rastu u mudrosti i Božjoj milosti kao što si ti rastao u svojoj obitelji.

Marijo, naša Majko, tvojim dobroti preporučujemo srce svake žene i majke.

Udijeli joj otvorenost životu, strpljivost i smisao za žrtvu.

Daj da sa svojim mužem bude vlastitim primjerom  
prva odgojiteljica vjere svojoj djeci.

Sveti Josipe, skrbniče Isusa i Marije, izmoli očevima otvorenost Božjem vodstvu,  
posao koji će raditi u marljivosti i poštenju  
i vrijeme koje će posvetiti svojoj ženi i djeci.

Isuse, Marijo, Josipe, predajemo vam sve obitelji,  
a na poseban način one koje su najpotrebnije vaše pomoći.  
Bdijte nad nama i čuvajte nas u svojoj ljubavi! Amen.

*Koja je zadaća/uloga/poslanje obitelji?*

Nije svejedno kako će čovjek živjeti na ovome svijetu. Obitelj ima svoje poslanje u Crkvi. To je izgradnja Božjeg kraljevstva kroz darivanje, žrtvovanje i služenje u ljubavi. Obitelj je „kućna Crkva“ u kojoj se prenosi Evanđelje i odakle ono zrači dalje u svijet. Tako obitelj i njezini članovi postaju pravi misionari u okruženju u kojemu žive – misionari ljubavi i života.

Još u izvještaju o stvaranju navodi se kako su brak, ljubav i plodnost osnovni elementi koji tvore obitelj. Bog je stvaranjem zamislio i odredio najintimniju zajednicu između muža i žene – ženidbenu zajednicu. U toj zajednici muž i žena jednako su vrijedni, upućeni su jedno na drugo i određeni da budu „jedno tijelo“. Biblija nam prekrasno opisuje taj poziv na ljubav. Prvo nam daje do znanja kako je Bog iz ljubavi stvorio čovjeka i udahnuo mu dah života, a stvaranjem je u ljudsku narav utkao poziv na ljubav. U katehezama sv. Ivana Pavla II. o obitelji stoji: „Ona stoga mora čuvati, priopćavati i objavljivati ljubav. To je temeljno poslanje obitelji.“ A ima li u životu ljepše i odgovornije zadaće nego što je ova? Ta ljubav se u obitelji prvo događa između muža i žene, a onda u širem smislu između roditelja i djece, braće i sestara, rodbine i ukućana...



Papa Ivan Pavao II. je često govorio o važnosti sudjelovanja članova obitelji u sakramentima po kojima se i obitelj posvećuje. Osobitu pozornost bi valjalo posvetiti kajanju i uzajamnom praštaju unutar obitelji. Već smo spomenuli kako je dobro da svi članovi obitelji koji su prošli pripremu za svetu pričest redovito primaju sakrament pokore ili ispovijedi. Papa je isticao i koliko je važno da roditelji sa svojom djecom sudjeluju na euharistijskim slavljinama.

„Obitelj koja moli zajedno, ostaje zajedno“, govorila je sveta Majka Terezija. Zajednička molitva je od izuzetne važnosti za život obitelji. Roditelji uče djecu ljubavi koja se zna darovati Bogu i bližnjima kako bi kasnije djeca lakše mogla prepoznati na što ih Bog poziva u životu jer svaki poziv traži i ljubav i žrtvu. Zajednička obiteljska molitva je put prema tome i uči djecu komunicirati i živjeti s Bogom.


### *Bog je stvorio ženidbu*

Već smo na početku rekli kako je Bog, stvorivši prvog čovjeka, uvidio da nije dobro da on bude sam pa mu je načinio pomoć – ženu. Stvorivši čovjeka kao „muško i žensko“ Bog je i ženu i muškarca učinio jednako vrijednima i dao im je isto dostojanstvo, premda su u mnogome različiti.

U *Katekizmu Katoličke Crkve za mlade* nalazimo pitanje: „Ima li jedan spol prednost pred drugim?“ I odgovor: „NE, Bog je muškarcima i ženama, kao osobama, podario isto dostojanstvo. Jednako je nekršćanski kao i neljudski nekoga diskriminirati i obezvrijediti jer je muškarac ili žena. Međutim, to isto dostojanstvo i ista prava ne znače jednolikost. Izjednačavanje koje zanemaruje vlastitosti muškarca i žene protivi se Božjemu stvaralačkom naumu.“ Probaj sam domisliti koje su to tipično muške karakteristike koje posjeduje većina muškaraca, koje su važne za obiteljski i svakodnevni život? Također pokušaj domisliti, promatrajući neke ženske osobe, kojim osobinama one čine obiteljski i svakodnevni život boljim i ljepšim? Ili još drukčije: po čemu su to posebni muškarci, a po čemu žene?

Ženidba se slavi kada se dvije osobe vole, kada žele zasnovati obitelj, kada žele imati djecu. Oduvijek je način sklapanja ženidbe bio različit od naroda do naroda, od vremena do vremena, od kulture do kulture. Crkva je od početka ženidbu smatrala važnim dijelom svakodnevnog, ali i vjerskog života, te da ima veliki utjecaj na oblikovanje mentaliteta i dobro društva. Obred sklapanja ženidbe nastajao je u kršćanstvu u razdoblju od 4. do 11. stoljeća i u današnje je vrijeme isti za cijelu Crkvu.

Ženidba se redovito slavi pod svetom misom jer Isus posvećuje ljubav mladenaca, a oni se, po riječima sv. Pavla, trebaju uzajamno ljubiti kao što Isus ljubi Crkvu. U ženidbi mladenci preuzimaju svečanu obavezu koja je povezana s tri svrhe ženidbe: dobro bračnih drugova, rađanje i odgoj djece, dobro vjere. Zato se vjenčanje obavlja pred Crkvom, pred svjedocima i pred prisutnim vjernicima. Sakramentom ženidbe Bog daje posebnu pomoć zaručnicima da mogu uvijek biti vjerni svojim obavezama.



Ovdje ćemo opisati obred sklapanja ženidbe u Katoličkoj Crkvi.

Sakrament ženidbe nastaje privolom muškarca i žene koja mora biti dana **slobodno i bez prisile**, a glasi: „Ja, *I.*, uzimam tebe, *I.*, za svog/ju supruga/u i obećavam ti vjernost u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti i da ću te ljubiti i poštovati u sve dane života svoga.“

Ženidbom muž i žena jedno drugome obećaju vjernost i ljubav **cijeloga života**. U uzajamnoj i potpunoj ljubavi muž i žena, ispunjeni Duhom Svetim, sve više napreduju u svome jedinstvu (dobro bračnih drugova). Oni trebaju jedno drugome biti pomoć u rastu u vjeri. Žena treba biti pomoć svome mužu da dođe u Nebo, a muž svojoj ženi (dobro vjere).

O tome nam nešto više govore 6. i 9. Božja zapovijed. *Ne sagriješi bludno!* Ova zapovijed traži da se bude čistim u vlastitom tijelu, poštujući sama sebe i druge osobe s najvećim poštovanjem jer je naše tijelo hram Duha Svetoga. Šesta zapovijed zabranjuje spolnu nečistoću u činima, mislima i pogledima. Ona odbacuje sve besramne nemoralne knjige, slike i priredbe koje ljudsku spolnost prikazuju na grješan način. Živjeti čisto u braku također znači čuvati svoje srce, čistiti ga i kloniti se svega što bi moglo povrijediti drugu osobu i obećanje vjernosti koje joj je dala pred Bogom. *Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!*

Ta vjernost i ljubav koju jedno drugom izriču na početku, ali i tijekom cijelog njihovog bračnog života, potrebne su i zbog dobra njihove djece. Što to znači? Zašto je za dobro djece važno da su njihovi roditelji vjerni jedno drugome i da se vole?

Od kršćanskih se supružnika traži da budu **otvoreni životu/plodnosti**, to jest da rađaju djecu. Njihova ženidba je i za dobro šire zajednice jer zajednica opstaje ako na svijet dolaze djeca. Brak je prirodno okruženje u kojemu se djeca rađaju i rastu. Ukoliko bračni par nije spreman za dijete u nekom razdoblju njihova života, o tome trebaju porazgovarati prije nego dođe do začeća, ne koristeći kontracepciju (umjetni načini sprječavanja začeća tabletama ili nekim drugim sredstvima) već prateći prirodne procese ljudskog tijela. Jednom kad je dijete začeto treba ga roditi jer je njegov život svet i nepovrediv, kao i život svakog drugog ljudskog bića. Zbog toga je pobačaj ili abortus (ubojstvo nerođenog djeteta) moralno zlo i svako tko sudjeluje u njemu čini teški grijeh. Dijete roditelji ne dobivaju po svojim zaslugama već je ono Božji dar. Svakom je čovjeku od začeća Bog udahnuo besmrtnu dušu i dao mu dostojanstvo djeteta Božjega. Zato nije svejedno nastaje li dijete na prirodan način kako je to Bog zamislio u utrobi majke ili umjetnim postupcima u epruветama i laboratoriju. Stoga se Crkva protivi umjetnoj oplodnji koja bi isključivala prirodni tijek nastanka čovjeka. Ipak, to ne znači da je liječenje neplodnosti parovima koji su u potrebi zabranjeno. Dapače! Ali što ako bračni par ne može imati djece na prirodni način? Znači li to da njihov brak ne vrijedi? Nikako! Parovi koji ostanu bez djece pozvani su na drukčiji način biti „plodni“, bilo usvajanjem djece koja su ostala bez bioloških roditelja, bilo karitativnim radom ili nekom drugom vrstom služenja, ovisno na što ih Bog kao par poziva.



Nakon svega što si pročitao i naučio, osjećaš li u svom srcu da te Bog poziva da budeš muž/žena, roditelj ili svećenik ili redovnik/redovnica?

1. Obitelj je normirana veličina, u svim narodima podliježe određenima normama – pravilima, pisanim i nepisanim.
  2. Iako je rastava braka prihvaćena i raširena pojava, ipak je općenito gledajući rijetka, a idealan brak je onaj koji je stabilan i traje doživotno.
  3. Rađanje djece je od prevelike važnosti za opstanak svake zajednice i sveta stvar.
  4. Obitelji su međusobno povezane zajedničkim precima.
  5. Za obitelj je važno mjesto stanovanja koje se može naslijediti po ocu ili po majci.
- (Anton Benveniste)

*Neki prigodni citati iz Svetog pisma:*

Sine moj, ne odbacuj Gospodinove opomene i nemoj da ti omrzne njegov ukor. Jer koga Gospodin ljubi onoga i kori, kao otac sina koga voli (Izr 3,11-12).

Mudar sin veseli oca, a lud je sin žalost majci svojoj (Izr 10,1).

Tko sabira ljepotu, razuman je sin, a tko hrče o žetvi, navlači sramotu (Izr 10,5).

Tko ljubi pouku, ljubi znanje, a tko mrzi ukor, lud je (Izr 12,1).

Mudar sin sluša naputak očev, a podsmjever ne sluša ukora (Izr 13,1).

Tko šteti šibicu, mrzi na sina svoga, a tko ga ljubi, na vrijeme ga opominje (Izr 13,24).

Mudar sin veseli oca, a bezumni prezire majku svoju (Izr 15,20).

Unuci su vijenac starcima, a sinovima ures oči njihovi (Izr 17,6).

Briga je ocu bezumni sin i žalost roditeljki svojoj (Izr 17,25).

Slušaj svoga oca, svoga roditelja, i ne preziraj majku kad ostari. Pribavi istinu i ne prodaj je, steci mudrost, pouku i razbor. Radovat će se otac pravednikov, i roditelj će se mudroga veseliti. Neka se veseli otac tvoj i majka tvoja, i neka se raduje roditeljka tvoja (Izr 23,22-25).

Šibica i ukor podaruju mudrost, a razuzdan mladić sramoti majku svoju (Izr 29,15).

Tko šteti oca, okajava grijeha svoje, i tko časti majku svoju, sabire blago (Sir 3,3-4).

Tko časti oca svojeg, dugo živi, tko čini radost majci svojoj, sluša Gospoda. (Sir 3,6).

Sine moj, riječju i djelom štuj oca svoga da te od njega stigne blagoslov (Sir 3,8).

Sine moj, pomози oca svoga u starosti i ne žalosti ga za života njegovа. Ako mu i razum klone, budi blag s njime i ne grdi ga ti, koji su u punoj snazi. Jer, ne zaboravlja se milost prema ocu, već se uračunava u oprost grijehа (Sir 3,12-14).

Sramota je ocu loše odgojen sin, а ako je kći, na štetu mu je (Sir 22,3).

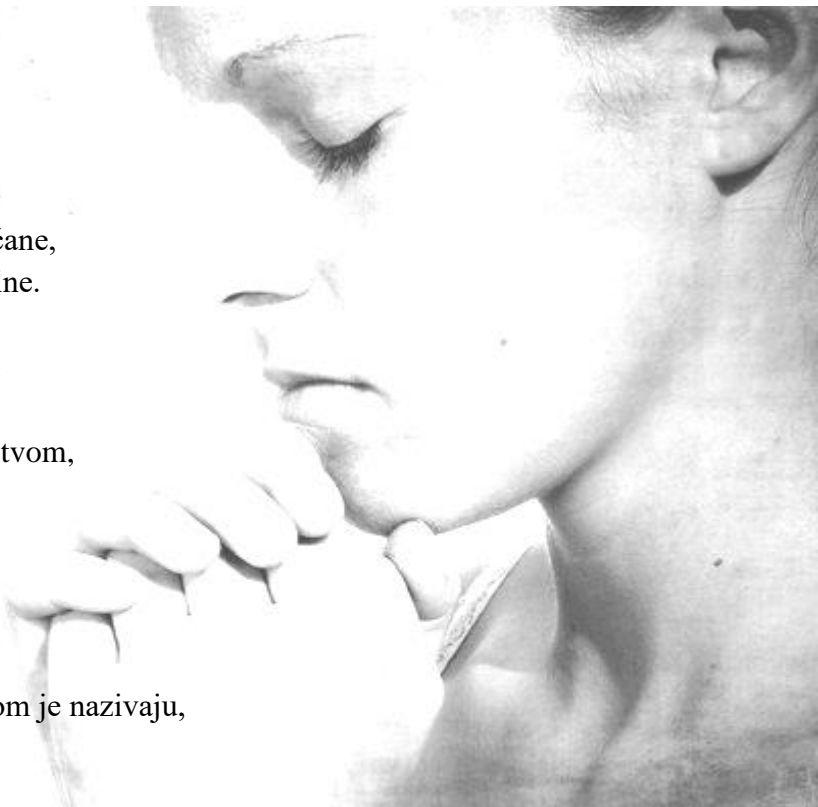
Tko valjano odgaja svog sina, imat će od njega koristi i ponosit će se njime među znancima svojim. Tko pouči sina svoga, čini zavidnim neprijatelja svoga i raduje se pred prijateljima svojim. Pa i umre li otac, kao da i nije umro, jer ostavlja sina sebi slična. Za svojeg se života radovao gledajući ga i na samrti se svojoj ne žalosti (Sir 30,2-5).

### PJESMA O VRSNOJ ŽENI (Izr 31,10-31)

Tko će naći ženu vrsnu?  
Više vrijedi ona nego biserje.  
Muževljevo se srce uzda u nju,  
i blagom neće oskudijevati.  
Ona mu čini dobro, а ne zlo,  
u sve dane vijeka svojeg. ...

Siromahu dlan svoj otvara,  
ruke pruža nevoljnicima.  
Ne boji se snijega za svoje ukućane,  
jer sva čeljad ima po dvoje haljine.  
Sama sebi šije pokrivače,  
odijeva se lanom i purpurom. ...

Odjevena je snagom i dostojanstvom,  
pa se smije danu budućem.  
Svoja usta mudro otvara,  
i pobožan joj je nauk na jeziku.  
Na vladanje pazi ukućana  
i ne jede kruha besposlice.  
Sinovi njezini podižu se i sretnom je nazivaju,  
i muž njezin hvali je:  
'Mnoge su žene bile vrsne,  
ali ti ih sve nadmašuješ.'  
Lažna je ljupkost, tašta je ljepota:  
žena sa strahom Gospodnjim zaslužuje hvalu.



## PROSLAVA DANA OBITELJI

*Prvi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji – Zagreb, 2011.*

Pohod pape Benedikta XVI. Hrvatskoj 2011. godine odvijao se pod geslom: "Zajedno u Kristu". Budući da je Sveti Otac došao na Prvi nacionalni susret katoličkih obitelji, upravo je obitelj bila u središtu Papina pohoda.

Prvi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održao se 5. lipnja 2011. godine. Susret se održao pod motom „Zajedno u Kristu“, a svečanom misnom slavlju na Zagrebačkom hipodromu predsjedao je papa Benedikt XVI. Papa se snažnim riječima obratio svim obiteljima. Pozvao je obitelji da budu hrabre i da se ne boje svjedočiti, posebno da svjedoče "nepovredivost ljudskog života od začeća do njegovog prirodnog skončanja". Sjeti se da smo već rekli da je pobačaj veliko moralno zlo jer prekida djetetov život dok je pod majčinim srcem. Papa je htio reći obiteljima da se ne boje prihvaćati djecu, čak i kad to možda nije lako, ali isto tako, da nije dopušteno namjerno skraćivati ljudski život kako bi se neizlječivom bolesniku skratile patnje (eutanzija). Svačiji život ima vrijednost, bio on zdrav ili bolestan. Papa je također pozvao da se supružnici raduju majčinstvu i očinstvu ističući kako je otvorenost životu znak otvorenosti prema budućnosti.

Na misnome slavlju koje je predvodio papa Benedikt XVI. okupilo se oko 400 tisuća vjernika, među kojima i veliki broj obitelji s malom djecom. Jesi li možda ti ili netko iz tvoje obitelji bio među njima?



U središtu logotipa susreta nalazio se prikaz obitelji: otac, majka i troje djece. U pozadini se nalazio križ koji ukazuje na utemeljenost kršćanske obitelji na vjeri u kojoj zajednica braka i obitelji izrađuje u zajedništvo ljubavi. Ruke na kojima počiva obitelj simbolizirale su oslanjanje na Božju providnost koja štiti i vodi obitelj u njezinu životnom hodu.

*Drugi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji – Rijeka, 2015.*

Pod geslom "Obitelj – nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske" u svetištu Majke Božje na Trsatu 19. travnja 2015. održan je Drugi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji.

Euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u koncelebraciji s hrvatskim biskupima i s više od dvjesto svećenika.

U središtu logotipa susreta nalazi se obitelj: muž, žena i troje djece u bijeloj boji. Muž i žena svojim tijelima i uzdignutim rukama oblikuju pročelje kuće koja podsjeća na Nazaretsku kuću koja se čudesno pojavila na Trsatu 1291. godine.

Supružnici u ruci drže Hrvatski zavjetni križ kojim se želi posvijestiti zavjet da "hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi svetu misu".

Crvena boja unutrašnjosti kuće ukazuje na ljubav supružnika iz koje proizlazi toplo ozračje obiteljskog

doma. Prikazom djece željelo se istaknuti da je obitelj nositeljica života i da ona, po tome što djeca izlaze iz njezinoga krila, predstavlja istinsku nadu i budućnost Crkve i društva. Uz obod logotipa raspoređeno je dvanaest žutih zvijezda na plavoj podlozi što upućuje na Blaženu Djevicu Mariju. Plavom podlogom želi se poručiti da je svaka obitelj uronjena u more života dok plovi prema obalama vječne Domovine, a isto se tako ukazuje i na Rijeku kao hrvatski pomorski grad.



*Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji – Split, Solin, 2018.*

Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji dogodio se 15. i 16. rujna 2018. u prasnještu Gospe od Otoka u Solinu. Pod geslom „Obitelj - izvor života i radosti" započeo je središnji događaj Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji - svečano euharistijsko slavlje. Predvoditelj slavlja je bio splitsko-makarski nadbiskup i metropolita Marin Barišić. On je potaknuo supružnike na zajedničku molitvu, zajednički odlazak na nedjeljno euharistijsko slavlje jer u njemu obnavljaju svoj bračni savez vjernosti i ljubavi.

U logotipu ovog susreta nalazi se obitelj: otac, majka i djeca. Otac i majka svojom formom tvore srce, simbol života i ljubavi. Podignutim rukama prema nebu, u plesnom i radosnom zanosu svjedoče svoju vjeru koja je temelj njihovog zajedništva u ljubavi. Njihova djeca su smještena unutar srca kao okrilja ljubavi svojih roditelja, ali i kao plod njihove uzajamne ljubavi. Držeći se za ruke u međusobnoj povezanosti, gledaju svoje roditelje kao svoje uzore. Obitelj je prikazana u crvenoj i plavoj boji, tj. nacionalnim hrvatskim bojama.

U pozadini je konturama označena nova crkva na Gospinom Otoku u Solinu na kojem je održano središnje euharistijsko slavlje Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji. Konture nove crkve simboliziraju Crkvu, majku kršćana u kojoj obitelj zauzima povlašteno mjesto. Plava rijeka ispod crkve predstavlja rijeku Jadro, hrvatski Jordan, ali i naše Jadransko more. Voda je ujedno simbol krštenja po kojem postajemo članovi Crkve – sakramenta spasenja. Zelena boja označava zeleni Gospin Otok, a u isto vrijeme je zelena boja liturgijski simbol nade i buđenja života. Tako su u logotipu simbolički prisutne tri bogoslovne kreposti: vjera, nada i ljubav. Geslo susreta „Obitelj - izvor života i radosti“ žutom bojom podsjeća na Sunce koje svojom toplinom daje život i radost.

Možda si prisustvovao ovom velikom događaju?





## POVELJA O PRAVIMA OBITELJI PAPE IVANA PAVLA II.

Povodom dolaska pape Benedikta i velike proslave Dana obitelji, Ured za obitelj Hrvatske biskupske konferencije je sa svojim suradnicima, na temelju *Povelje o pravima obitelji*, izradio katehetske radionice pod nazivom *Mozaik obiteljskih prava*.

Papa sveti Ivan Pavao II.



„Dobro će odgojena mladež biti kadra osnovati dobre obitelji, a te će obitelji biti sposobne dobro odgajati svoju djecu“, riječi su svetoga pape Ivana Pavla II.

Danas želimo da se i vi, najmlađi članovi obitelji, upoznate s *Poveljom o pravima obitelji* pape Ivana Pavla II.

Sveta Stolica je objavila *Povelju* 22. listopada 1983. i predložila je svim osobama, ustanovama i predstavnicima vlasti nadležnima za poslanje obitelji u suvremenom svijetu.

U preambuli (uvodnom dijelu) Sveta Stolica, predlažući *Povelju*, sažima svoj stav o obitelji prožeta sviješću:

- da prava osobe, pa i onda kadu su izražena kao prava pojedinca, u biti imaju društveni razmjernost koji u obitelji nalazi svoj prirodni i životni izražaj;
- da obitelj svoj temelj ima u braku, tom prisnom zajedništvu života u kojem se međusobno upotpunjuju muškarac i žena, u braku koji se uspostavlja slobodno prihvaćenom i javno prizatom nerazrješivom bračnom vezom i koji je otvoren prenošenju života;
- da je ženidba prirodna ustanova kojoj je isključivo povjereno poslanje prenošenja života;
- da obitelj, prirodna zajednica, postoji prije države ili bilo koje druge zajednice i posjeduje vlastita neotuđiva prava;
- da obitelj nije tek neka puka pravna, sociološka ili gospodarska jedinica, nego tvori zajedništvo ljubavi i uzajamnosti, koje je na jedincat način sposobno poučavati i prenositi kulturne, ćudoredne, društvene i vjerske vrednote, bitne za razvitak i dobrobit svojih ćlanova i svega društva;
- da je obitelj mjesto gdje se različite generacije susreću i uzajamno pomažu da rastu u ljudskoj mudrosti i usklađuju prava pojedinaca s drugim zahtjevima društvenog života;

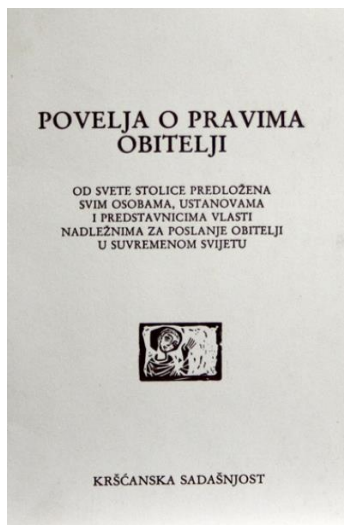
- da obitelj i društvo, međusobno povezani organskim i životnim vezama, imaju nadopunjujuću ulogu u obrani i promicanju dobra cijelog čovječanstva i svake pojedine osobe;

- da je iskustvo različitih kultura tijekom povijesti pokazalo da društvo mora nužno priznavati i braniti ustanovu obitelji;

- da društvo, a poglavito država i međunarodne organizacije, moraju štiti obitelj političkim, gospodarskim, društvenim i pravnim mjerama, kojima je svrha učvrstiti jedinstvo i čvrstoću obitelji kako bi ona mogla ispuniti svoju osobitu ulogu;

- da, premda su u pojedinim slučajevima prava, temeljne potrebe, dobrobit i vrednote obitelji u dostatnoj mjeri osigurane, ipak ih zakoni, ustanove i društveno-privredni programi često previđaju, štoviše i ugrožavaju;

- da je Katolička crkva, svjesna da se dobro osobe, društva i njezino vlastito dobro ostvaruje upravo kroz obitelj, uvijek smatrala svojim poslanjem da svim ljudima obznanjuje Božji naum o ženidbi i obitelji, upisan u ljudsku narav, i da promiče te dvije uredbe i brani ih od svih koji ih ugrožavaju.



Donoseći *Povelju* Sveta Stolica uporno poziva sve države, međunarodne organizacije te sve nadležne ustanove i osobe da promiču poštivanje tih prava i osiguraju njihovo djelotvorno priznavanje i primjenu. *Povelja* sadrži 12 članaka, a iznesena prava utisnuta su u savjest ljudskog bića i utkana u opće vrednote svega ljudskog roda te kao takva predstavlja vrijedan dokument kojemu je svrha današnjem čovjeku iznijeti što potpuniji i sustavniji prikaz temeljnih prava obitelji.

## Radni list

1. Spoji parove lijeve i desne kolone!

Marija	Zaharija
Sara	Adam
Elizabeta	Izak
Eva	Abraham
Rebeka	Josip

2. Što je obitelj?

---

3. Dopuni rečenice!

- a) Brak, ljubav i \_\_\_\_\_ osnovni su elementi koji tvore \_\_\_\_\_ i navode se još u izvještaju o \_\_\_\_\_ svijeta i čovjeka.
- b) Poliginija je \_\_\_\_\_ u kome jedan muž ima više od \_\_\_\_\_ žene.
- c) Ustav biblijskoga Božjega \_\_\_\_\_ sažet je u \_\_\_\_\_ zapovijedi.

4. Koje su uloge i zadaće u Izraelskom narodu imali roditelji u odgoju svoje djece u biblijska vremena? Navedi barem tri uloge/zadaće!

---

---

---

5. Koje dvije stvari postaju ideal braka pred kraj Starog zavjeta?

\_\_\_\_\_ i \_\_\_\_\_

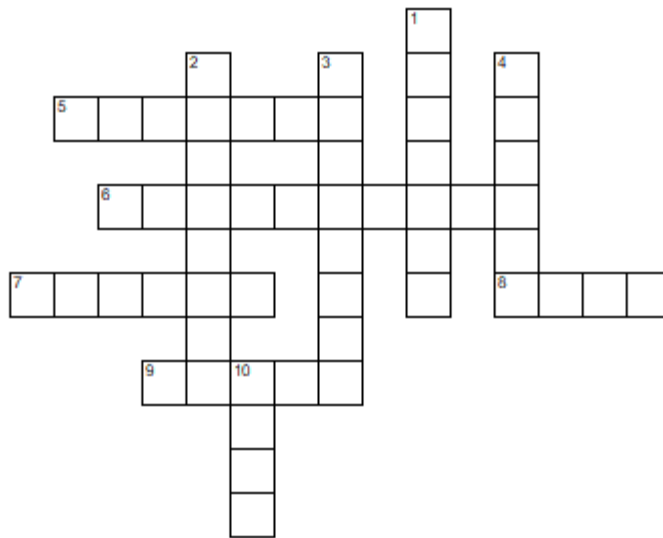
6. Nabroji zapovijedi koje su izričito povezane s obiteljskim životom!

---

---

---

## 7. Riješi križaljku!



### Across

5. Koja zapovijed traži poštovanje roditelja?
6. Kako se naziva zajednica jednog muškarca i jedne žene?
7. Kako se zove najstarija ljudska i biblijska institucija?
8. Tko se borio za svetost braka u Novom zavjetu?
9. Koliko su žena imali Abrahama i Izak (nominativ)?

### Down

1. Tko je uz Mariju Isusu bio kao obitelj (mn.)?
2. Kojim knjigama počinje Novi zavjet (nominativ jednine)?
3. Kako se zvao Elizabetin muž?
4. Što su bili Ivan i Isus?
10. Tko je u Abrahamovo vrijeme najčešće bio starješina u obitelji?

8. Kroz biblijsku povijest se pojavljivalo mnogoženstvo. Koji je osnovni problem koji je do toga dovodio?

---

9. Kojim događajem počinje Novi zavjet?

---

10. Kakva bi, po tvom mišljenju, bila idealna obitelj? Opiši ukratko!

---

---

11. Uz pomoć skripte poveži parove:

Tko sabira ljeti, razuman je sin, a tko hrče o žetvi, navlači sramotu. (Izr 12,1)

Tko štuje oca, okajava grijeha svoje, i tko časti majku svoju, sabire blago. (Izr 10,5)

Tko ljubi pouku, ljubi znanje, a tko mrzi ukor, lud je. (Sir 3,3-4)

12. Pravilno pridruži:



\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

1. Zagreb
2. Rijeka Jadro
3. Benedikt XVI.
4. 2018.
5. 19. travnja
6. Marin Barišić
7. 2011.
8. Nazaretska kućica
9. Dvanaest zvijezda



## LITERATURA

1. Vjerujem, *Mali katolički katekizam*, Kirche in not/Ostpriesterhilfe, Königstein im Taunus, Prerađeno i prošireno izdanje u suradnji s Kongregacijom za kler, 2004.
2. Youkat, *Katekizam Katoličke Crkve za mlade*, Verbum, Split, 2011.
3. Sveta Stolica, *Povelja o pravima obitelji*, III. izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.
4. Hrvatska biskupska konferencija, *Biti obitelj u obitelji Crkve, Naraštaj naraštaju kazuje djela tvoja (Ps 145,4)*, Šesti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike, Zagreb, 7. i 8. ožujka 2017., Nadbiskupijski pastoralni institut, Zagreb.
5. *SAKRAMENTI, kateheza za djecu*, br. 40., Izvori istine, Korčula, 1983.
6. *Papa Ivan Pavao II. govori Hrvatima. Svi pozdravi, govori i poruke pape Ivana Pavla II. koje je uputio Hrvatima za vrijeme svojega pontifikata od 1978. do 2005.*, priredio i uredio Božidar Nagy, Filozofsko-teološki institut DI, Zagreb, 2011.
7. [www.zvonik.rs](http://www.zvonik.rs) (dr. Tadej Vojnović, OFM, *Upoznajmo Bibliju*)
8. [www.hrleksikon.info](http://www.hrleksikon.info) (Hrvatski leksikon)
9. [www.susretobitelji.hr](http://www.susretobitelji.hr) (*Povijest susreta obitelji*)
10. [www.biblija-govori.hr](http://www.biblija-govori.hr) (*Dnevni život u Palestini*)
11. [www.hrcak.srce.hr](http://www.hrcak.srce.hr) (Benvin Anton, *Obitelj kroz povijest*, Bogoslovska smotra, Vol. 42 No. 1, 1972.; Lovše Nina, Uloga muža i žene i kršćanskom bračnom odnosu (Efežanima 5), Kairos: Evandeoski teološki časopis, Vol. 3 No. 2, 2009.)
12. [www.franjevci-split.hr](http://www.franjevci-split.hr) (Dr. Domagoj Runje, *Biblijsko shvaćanje braka i obitelji*)
13. [www.bitno.net](http://www.bitno.net) (*10 svetica koje su bile majke; Chiara Corbella Petrillo uskoro blaženica?; Jakov – suprug i otac; Sveta Marija Goretti – proslavila je vrlinu čistoće svojim junačkim postupkom*)
14. [www.agencija-oskar.hr](http://www.agencija-oskar.hr)
15. [www.direktno.hr](http://www.direktno.hr) (*Što stariji roditelji očekuju od svoje odrasle djece?*)
16. [www.bljesak.info](http://www.bljesak.info) (*Roditelji Male Terezije: Prvi put u povijesti bračni par proglašen svecima*)
17. [www.en.wikipedia.org](http://www.en.wikipedia.org) (*Maria Goretti*)
18. [www.selo.hr](http://www.selo.hr) (*Obitelj i kućanstva u Hrvatskoj*)
19. [www.vjerajdjela.com](http://www.vjerajdjela.com) (*Meditacija uz Svetu Obitelj Isusa, Marije i Josipa (C)*)
20. [www.book.hr](http://www.book.hr) (*Jakov prima blagoslov na prijevaru: kakvi su odnosi u našim obiteljima?*)
21. [www.bloggersinisa.blogspot.com](http://www.bloggersinisa.blogspot.com) (*Blog jednog vjeroučitelja*)
22. [www.turas.tv](http://www.turas.tv) (*Kratka povijest šatora - gdje su nastali šatori? Povijest šatora*)
23. [www.miifotos.com](http://www.miifotos.com)
24. [www.allsaintsepiscopalofselinsgrove.com](http://www.allsaintsepiscopalofselinsgrove.com)
25. [www.pinterest.com](http://www.pinterest.com)
26. [www.bioguia.com](http://www.bioguia.com)
27. [www.elevangeliohoy.blogspot.com](http://www.elevangeliohoy.blogspot.com) (*Dejen que los ninos vengan mi*)